

Giải pháp nâng cao chất lượng hiệu quả xây dựng, phát triển văn hóa- nghệ thuật hiện nay

Phạm Thị Quế *

*Trường Cao đẳng Vinh Phúc

Received: 16/08/2024; Accepted: 26/08/2024; Published: 10/9/2024

Abstracts: Building and developing culture and arts in Vietnam today is an important aspect of the sustainable development strategy, aimed at preserving and promoting traditional cultural values while also absorbing the essence of global culture to create new artistic values. The article proposes solutions to enhance the quality and effectiveness of current cultural and artistic development.

Keywords: Solutions, culture, arts, effectiveness, building, development.

1. Mở đầu

Phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam là một bộ phận cơ bản trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc, là một nhiệm vụ trọng yếu trong sự nghiệp đổi mới hiện nay. Đảng ta đã khẳng định: Văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực phát triển bền vững đất nước. Ngày nay, phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam phải gắn liền với phát triển con người và cần phải thích ứng với điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cách mạng công nghiệp 4.0

2. Nội dung

2.1. Những yêu cầu mới đặt ra đối với vấn đề phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cách mạng công nghiệp 4.0

Chuẩn bị bước sang thập kỷ thứ ba của thế kỷ XXI, sự nghiệp phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam cần phải đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trong tình hình quốc tế có nhiều diễn biến phức tạp. Trong Văn kiện Đại hội XII, Đảng ta khẳng định: “Xây dựng văn hóa thực sự trở thành nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội”¹. Yêu cầu phải xây dựng phát triển Văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam vừa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, phù hợp với tình hình mới, vừa đòi hỏi phải có một môi trường văn hóa dân chủ, hiện đại, nhân văn.

Như vậy, sự nghiệp phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam đang diễn ra trong bối cảnh quốc tế đan xen cả thời cơ và thách thức đối với vấn đề xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam hiện nay cần phải phát huy những giá trị văn hóa truyền thống yêu nước và cách mạng

của dân tộc, nâng cao tinh thần đoàn kết, độc lập tự chủ, tự cường của dân tộc, xây dựng và phát triển văn hóa- nghệ thuật đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, sẵn sàng đập tan mọi âm mưu xâm lược và phá hoại của các thế lực thù địch, bảo vệ an ninh quốc gia, tích cực tham gia giữ vững môi trường hòa bình khu vực và thế giới để xây dựng đất nước, hướng tới sự phát triển bền vững.

Nghị quyết Hội nghị Trung ương 9 khóa XI, Đảng ta nêu rõ: Chủ động hội nhập quốc tế về văn hóa, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại, làm giàu văn hóa dân tộc. Phát triển sự nghiệp văn học, nghệ thuật, tạo mọi điều kiện cho sự tìm tòi, sáng tạo của đội ngũ văn nghệ sĩ để có nhiều tác phẩm có giá trị tư tưởng và nghệ thuật, thấm nhuần tinh thần nhân văn, dân tộc, dân chủ, tiến bộ, phản ánh chân thật sinh động, sâu sắc đời sống, lịch sử dân tộc và công cuộc đổi mới đất nước. Đảng ta cũng xác định: Chủ động mở rộng hợp tác văn hóa với các nước, thực hiện đa dạng các hình thức văn hóa đối ngoại; tiếp nhận có chọn lọc tinh hoa văn hóa thế giới, làm phong phú thêm văn hóa dân tộc.

2.2. Nội dung xây dựng, phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam

2.2.1. Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa dân tộc

Việt Nam có nhiều di sản văn hóa được UNESCO công nhận như nhã nhạc cung đình Huế, hát xoan Phú Thọ, quan họ Bắc Ninh, và nhiều di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh. Việc bảo tồn, gìn giữ các giá trị văn hóa này đang được đẩy mạnh nhằm duy trì bản sắc dân tộc.

Nhiều lễ hội truyền thống như lễ hội chùa Hương, hội Lim, và lễ hội đua thuyền ở Huế được tổ chức thường niên và thu hút đông đảo du khách, giúp phát

triển kinh tế và giữ gìn truyền thống văn hóa.

2.2.2. *Phát triển các loại hình nghệ thuật đương đại*

Các loại hình nghệ thuật như kịch, múa, và âm nhạc đương đại đang có những bước phát triển mạnh mẽ. Nhiều nhà hát, đoàn nghệ thuật trong nước và quốc tế được mời tham gia biểu diễn tại Việt Nam, góp phần làm phong phú thêm đời sống văn hóa.

Các loại hình như hội họa, nhiếp ảnh, điêu khắc cũng đang phát triển với nhiều triển lãm trong nước và quốc tế, khẳng định sự giao thoa văn hóa giữa Việt Nam và thế giới.

2.2.3. *Tích hợp văn hóa vào giáo dục và truyền thông*

Bộ Giáo dục và Đào tạo đang chú trọng lồng ghép các nội dung giáo dục văn hóa nghệ thuật vào chương trình học từ tiểu học đến đại học nhằm bồi dưỡng tình yêu nghệ thuật và hiểu biết văn hóa cho thế hệ trẻ.

Truyền thông đóng vai trò quan trọng trong việc quảng bá và phát triển văn hóa nghệ thuật. Các chương trình truyền hình, phát thanh, và đặc biệt là các nền tảng mạng xã hội đang tích cực giới thiệu những giá trị văn hóa nghệ thuật của Việt Nam đến cộng đồng trong và ngoài nước.

2.2.4. *Phát triển công nghiệp văn hóa*

Việt Nam đang hướng đến phát triển các ngành công nghiệp văn hóa, bao gồm thiết kế, thời trang, điện ảnh, âm nhạc, trò chơi điện tử và truyền hình, góp phần tăng trưởng kinh tế và mở rộng tầm ảnh hưởng văn hóa.

Sự phát triển của các dịch vụ văn hóa như tổ chức sự kiện, du lịch văn hóa, và xuất bản đã và đang giúp đưa văn hóa - nghệ thuật Việt Nam tiếp cận rộng rãi hơn với công chúng trong và ngoài nước.

2.2.5. *Hợp tác và giao lưu quốc tế*

Việt Nam tích cực tham gia các hoạt động giao lưu văn hóa với các quốc gia khác thông qua các chương trình nghệ thuật quốc tế, hội thảo, và triển lãm văn hóa. Đây là cơ hội để giới thiệu văn hóa Việt Nam ra thế giới, đồng thời học hỏi và tiếp thu tinh hoa văn hóa quốc tế.

2.2.6. *Chính sách và chiến lược phát triển văn hóa - nghệ thuật*

Nhà nước ban hành nhiều chính sách nhằm khuyến khích sáng tạo trong lĩnh vực nghệ thuật, hỗ trợ tài chính cho các nghệ sĩ và các tổ chức nghệ thuật, đồng thời tạo điều kiện cho các nghệ sĩ trẻ phát triển.

Chiến lược phát triển văn hóa Việt Nam đến năm 2030 tập trung vào việc xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, trong đó coi trọng cả việc giữ gìn văn hóa truyền thống và phát triển các

giá trị mới phù hợp với xu hướng toàn cầu hóa.

2.2.7. *Ứng dụng công nghệ trong nghệ thuật*

Sự phát triển của công nghệ số đang thay đổi cách thức sáng tạo và tiêu thụ nghệ thuật. Nhiều bảo tàng, nhà hát, và trung tâm nghệ thuật đã sử dụng công nghệ để tạo ra những trải nghiệm tương tác, giúp nghệ thuật tiếp cận gần hơn với giới trẻ.

Các nghệ sĩ trẻ Việt Nam đang thử nghiệm với nghệ thuật kỹ thuật số, từ âm nhạc điện tử, đồ họa máy tính, cho đến video art, tạo ra nhiều xu hướng nghệ thuật mới.

2.3. *Những giải pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả xây dựng, phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam hiện nay*

Một là, hướng mọi hoạt động văn hóa vào xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện về chính trị, tư tưởng, trí tuệ, đạo đức, thể chất, năng lực sáng tạo, tuân thủ pháp luật, có ý thức cộng đồng, lòng nhân ái khoan dung, trọng nghĩa tình, lối sống văn hóa, quan hệ hài hòa trong gia đình, cộng đồng và xã hội, làm cho văn hóa trở thành nhân tố thúc đẩy con người tự hoàn thiện nhân cách, thấm sâu vào toàn bộ đời sống và hoạt động xã hội, vào mọi lĩnh vực sinh hoạt và quan hệ con người trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế; gắn kết mối quan hệ giữa văn hóa và xây dựng môi trường văn hóa với vấn đề hình thành nhân cách.

Hai là, tiếp tục đẩy mạnh công tác bảo tồn, kế thừa và phát huy các giá trị tốt đẹp của văn hóa dân tộc, vừa phát huy mạnh mẽ tính đa dạng, bản sắc độc đáo của văn hóa các dân tộc anh em, vừa kiên trì củng cố và nâng cao tính thống nhất trong đa dạng của văn hóa Việt Nam, tập trung xây dựng những giá trị văn hóa mới, đi đôi với việc mở rộng và chủ động trong giao lưu quốc tế, tiếp nhận có chọn lọc tinh hoa văn hóa thế giới, làm phong phú thêm nền văn hóa dân tộc, bắt kịp sự phát triển của thời đại.

Ba là, giải phóng mạnh mẽ năng lực và tiềm năng sáng tạo của mọi người, phát huy cao độ tính sáng tạo của trí thức văn nghệ sĩ; đào tạo tài năng văn hóa, nghệ thuật; tạo cơ chế, chính sách và cơ sở vật chất để có nhiều sản phẩm văn hóa, nghệ thuật chất lượng cao xứng tầm với dân tộc và thời đại; nghiên cứu toàn diện và có hệ thống về lý luận và thực tiễn việc xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Bốn là, tạo mọi điều kiện để nâng cao mức hưởng thụ và tham gia hoạt động, sáng tạo văn hóa của nhân

dân; phần đầu từng bước thu hẹp sự chênh lệch về hưởng thụ văn hóa, nghệ thuật giữa thành thị và nông thôn, giữa đồng bằng và miền núi, vùng đồng bào dân tộc thiểu số, vùng sâu vùng xa, biên giới, hải đảo.

Năm là, đi đôi với việc tăng cường đầu tư của Nhà nước, đẩy mạnh xã hội hóa các hoạt động văn hóa, huy động mọi nguồn lực cho phát triển văn hóa, coi văn hóa là đầu tư cho con người, đầu tư cho phát triển bền vững, gắn giữa nhiệm vụ phát triển văn hóa, làm cho văn hóa tham gia tích cực vào việc thực hiện mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh” của đất nước.

Có thể thấy rằng, quan điểm mới của Đảng về vai trò của văn hóa là “sức mạnh nội sinh của phát triển”. Sức mạnh nội sinh ấy từ mọi nguồn lực của đất nước trong đó nguồn lực văn hóa là vô cùng quan trọng, là nền tảng bền vững cho sự phát triển.

Trên cơ sở quan điểm của Đảng về chiến lược phát triển văn hóa tôi xin mạnh dạn đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả xây dựng, phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam hiện nay như sau:

Thứ nhất, nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước đối với vấn đề xây dựng phát triển văn hóa- nghệ thuật.

Thứ hai, phát huy mạnh mẽ vai trò giáo dục văn hóa- nghệ thuật ở một số cơ sở đại học, cao đẳng và các trường phổ thông.

Thứ ba, đổi mới căn bản và toàn diện hệ thống giáo dục- đào tạo, phát triển và quản lý tốt hệ thống truyền thông đại chúng, phát triển văn hóa nghệ thuật, đáp ứng yêu cầu xây dựng, phát triển văn hóa, con người Việt Nam, đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Thứ tư, tiếp tục nâng cao nhận thức của toàn xã hội, trước hết là trong cán bộ, đảng viên và nhân dân về vai trò của sự nghiệp xây dựng, phát triển Văn hóa- nghệ thuật trong tình hình mới.

Thứ năm, tiếp tục đẩy mạnh phong trào toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa, tạo lập môi trường văn hóa tinh thần lành mạnh, khuyến khích các tài năng văn hóa nghệ thuật, các nhà văn hóa, các nghệ nhân sáng tạo văn hóa mới.

Thứ sáu, đẩy mạnh hoạt động văn hóa đối ngoại và giao lưu văn hóa, tiếp biến tinh hoa văn hóa nhân loại để xây dựng, phát triển Văn hóa- nghệ thuật Việt nam trên những tầm cao mới.

Hiện nay Văn hóa- nghệ thuật được coi như là nguồn “sức mạnh mềm”, là bộ phận quan trọng góp phần làm nên sức mạnh tổng hợp quốc gia. Vì vậy, cần phải đặc biệt quan tâm đầu tư đẩy mạnh ngoại

giao văn hóa, phát triển sức mạnh mềm của văn hóa Việt Nam, tăng cường quảng bá văn hóa Việt Nam ra thế giới, tiếp nhận và biến đổi tinh hoa văn hóa thế giới cho phù hợp với dân tộc để phát triển Văn hóa- nghệ thuật và con người trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng.

Trên đây là các giải pháp cần thiết cần được tiến hành đồng bộ trong quá trình thực hiện xây dựng, phát triển văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cách mạng công nghiệp 4.0. Tuy nhiên, cần phải căn cứ vào điều kiện, đặc điểm và hoàn cảnh thực tiễn của từng ngành, từng địa phương, từng đơn vị để vận dụng sáng tạo các giải pháp này, tạo nên sự phát triển thống nhất và đa dạng về văn hóa, con người Việt Nam trong xã hội hiện đại.

3. Kết luận

Văn hóa không chỉ là nền tảng tinh thần mà còn là mục tiêu, động lực cho sự phát triển bền vững. Trong quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, việc xây dựng phát triển Văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam hiện nay phải hướng tới thực hiện mục tiêu phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Trước những tác động tiêu cực do mặt trái của kinh tế thị trường, của toàn cầu hóa, của những thành tựu khoa học kỹ thuật và công nghệ, đặc biệt là mạng xã hội, việc phát triển Văn hóa- nghệ thuật ở Việt Nam hiện nay phải tham gia tích cực vào cuộc đấu tranh chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, chống các tiêu cực xã hội và tệ nạn xã hội, củng cố niềm tin vào các giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc, bảo vệ văn hóa dân tộc, tạo lập môi trường văn hóa lành mạnh trong xã hội.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2016, tr.29.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam: Nghị quyết Hội nghị Trung ương 9 khóa XI, H.2014.
3. Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09/6/2014 Hội nghị lần thứ 9 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước.
4. Nghị quyết số 44/NQ-CP ngày 09/6/2014 của Chính phủ về việc ban hành chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 Hội nghị lần thứ VIII Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.